

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Blanky Kapitánové a soudkyň Mgr. Zdeňky Winklerové a JUDr. Ivety Veselé ve věci

oprávněně: **GECO, a. s.**, IČO 63080737
sídlem Pod Čimickým hájem 190/11, 181 00 Praha 8
zastoupená advokátem JUDr. Jiřím Kroulíkem
sídlem U Továren 31, 102 00 Praha 10 - Hostivař

proti
povinné: **Z. B.**, narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem Mgr. Štěpánem Ciprýnem, LL.M.
sídlem Rumunská 1720/12, 120 00 Praha 2 - Nové Město

pro **15 375 Kč s příslušenstvím**, k návrhu povinné ze dne 31. 7. 2020 na zastavení exekuce, k odvolání oprávněně proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 2. září 2021, č. j. 72 EXE 1550/2020-86

takto:

Usnesení soudu prvního stupně se **mění** tak, že se návrh povinné na zastavení exekuce zamítá.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením soud prvního stupně zastavil exekuci vedenou soudním exekutorem Mgr. Ing. Jiřím Proškem, Exekutorský úřad Plzeň-město, na základě pověření Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 25. 6. 2020, č. j. 72 EXE 1550/2020-23 k vymožení povinnosti podle vykonatelného rozhodčího nálezu rozhodce Mgr. T. V. ze dne 23. 3. 2020, sp. zn. RŘ 41/2019 (výrok I.), výrokem II. uložil oprávněně zaplatit povinné náhradu nákladů řízení 3 010,40 Kč do tří dnů od právní moci usnesení k rukám právního zástupce povinné a výrokem III. rozhodl, že soudní exekutor nemá právo na náhradu nákladů exekuce.
2. Povinná navrhla zastavení exekuce podáním ze dne 31. 7. 2020, doplněným dne 11. 8. 2020 s tím, že nemohla finanční ztrátě oprávněně (svého zaměstnavatele) nijak zabránit. Domnívá se, že exekuční titul je neplatný, neboť zaměstnavatel a zaměstnanec jako účastníci pracovněprávních vztahů nejsou v rovnocenném postavení, rozhodčí doložka nebyla uzavřena svobodně, neboť je součástí standardního vzoru zaměstnavatele, uzavřením rozhodčí doložky se zaměstnanec zbavuje veškeré ochrany, zaměstnanec nemohl zasáhnout do výběru rozhodce, a proto lze na rozhodčí doložku pohlížet jako na obcházení zákona. Nárok je neoprávněný, protože povinná za vzniklý schodek neodpovídá. Dále namítla, že napsala dne 8. 5. 2020 vyjádření k rozhodčímu nálezu, které oprávněná nezohlednila ani zasláním předexekuční výzvy.
3. Oprávněná se zastavením exekuce nesouhlasila, neboť v pracovněprávních vztazích lze rozhodčí doložku platně uzavřít, ustanovení na ochranu spotřebitele nelze přenášet do pracovněprávních vztahů. Postavení povinné nebylo uzavřením rozhodčí doložky nijak změněno a bylo jen rozhodnutím povinné, že zůstala v rozhodčím řízení zcela pasivní. K otázce neoprávněnosti nároku poukázala na to, že exekuční soudy nejsou oprávněny přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu, na okraj pak dodala, že účastníci měli uzavřenou dohodu o hmotné odpovědnosti povinné. Povinná své vyjádření ze dne 8. 5. 2020 sepsala až po vydání exekučního

titulu, proto nemohlo být zohledněno, přesto oprávněná zaslala v reakci na uvedený dopis povinné předexekuční výzvu dne 21. 5. 2020, ale povinná si ji nevyzvedla.

4. Soud prvního rozhodl bez nařízení jednání. Vyšel ze zjištění získaných z připojeného rozhodčího spisu sp. zn. RŘ 41/2019 rozhodce Mgr. T. V., sídlem v Brně, který je uložen pod sp. zn. 67 Nc 166/2020 u Městského soudu v Brně. Pracovní smlouvou ze dne 1. 4. 2018 oprávněná přijala povinnou na dobu určitou do 31. 10. 2018 do pracovního poměru na pozici prodavačka-zástupce vedoucího prodejny. V čl. VII. odst. 4 pracovní smlouvy se strany dohodly, že veškeré jejich majetkové spory vzniklé z této smlouvy anebo v souvislosti s ní budou rozhodovány v rozhodčím řízení před jediným rozhodcem ad hoc, kterým jmenují Mgr. Terezu Vašíčkovou. Strany rozhodce pověřily, aby řízení vedl v češtině, písemně bez ústního jednání, rozhodl dle zásad spravedlnosti v intencích českého právního řádu a rozhodnutí vydal bez odůvodnění s tím, že postup při doručování se přiměřeně řídí českým občanským soudním řádem a souvisejícími předpisy českého právního řádu. Strany se dohodly, že rozhodčí nález nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný. Dohodou ze dne 16. 10. 2018 byl pracovní poměr prodloužen do 31. 10. 2019, ostatní články pracovní smlouvy se neměnily. Oprávněná s povinnou uzavřely dne 1. 4. 2018 také dohodu o společné odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování, přičemž v odst. 11 dohody je obsažena shodná rozhodčí doložka jako v pracovní smlouvě ze dne 1. 4. 2018. Oprávněná podala dne 2. 8. 2019 rozhodčí žalobu o zaplacení částky 19 138 Kč s příslušenstvím, rozhodci byla žaloba doručena dne 5. 8. 2019, rozhodce funkci přijal. Usnesením ze dne 20. 8. 2019 rozhodce vyzval povinnou, aby se k rozhodčí žalobě písemně ve lhůtě 10 dnů vyjádřila, usnesení bylo povinné doručeno dne 9. 9. 2019 a povinná žádné podání rozhodci nezaslala. Společně výzvou k vyjádření byla povinné zaslána listina Sdělení rozhodce o postupu v rozhodčím řízení. Podáním ze dne 17. 9. 2019 vzala oprávněná rozhodčí žalobu zpět co do částky 3 763 Kč, proto rozhodce usnesením ze dne 5. 11. 2019 řízení ohledně zaplacení této částky zastavil. Následně rozhodce vydal dne 23. 3. 2020 rozhodčí nález, kterým povinné uložil zaplatit oprávněné částku ve výši 15 375 Kč společně se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9,75% ročně z částky 15 375 Kč od 16. 4. 2019 do zaplacení, z částky 1 071 Kč od 16. 2. 2019 do 12. 9. 2019 a z částky 2 692 Kč od 16. 4. 2019 do 12. 9. 2019 a dále na nákladech rozhodčího řízení částku 7 500 Kč za rozhodčí poplatek a částku 10 648 Kč za právní zastoupení. Rozhodčí nález obsahuje odůvodnění a byl doručen dne 9. 4. 2020 oprávněné a dne 6. 5. 2020 povinné.
5. Po právní stránce exekuční soud poukázal na ust. § 40 odst. 1 písm. c), § 52 odst. 1 a § 55 odst. 5 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti(exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „ex. ř.“), § 36a odst. 1 písm. a) a § 268 odst. 1 písm. h) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád v platném znění (dále jen „o. s. ř.“), dále na ust. § 580 odst. 1 a § 588 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), § 1a odst. 1 písm. a) a § 252 odst. 5 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „ZP“), § 2 odst. 1, § 19 odst. 1, § 25 odst. 2, 3 a § 27 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRR“) a uzavřel, že uzavřená rozhodčí doložka je neplatná (protože rozhodováno mělo být i na základě zásad spravedlnosti, rozhodoval jeden ad hoc rozhodce, ačkoliv v řízení před soudem by rozhodoval senát) a předložený rozhodčí nález (tj. exekuční titul) je tak nulitní akt; navíc by výkon rozhodnutí v dané věci vedl ke zjevné nespravedlnosti.
6. Obvodní soud zdůraznil, že zaměstnanec zpravidla není při uzavírání pracovní smlouvy v rovnocenném postavení se zaměstnavatelem, aby mohl o jednotlivých parametrech pracovní smlouvy vyjednávat. Zákoník práce právě z toho důvodu poskytuje zaměstnanci zvláštní ochranu spočívající především v tom, že od některých práv se lze odchýlit pouze ve prospěch zaměstnance (srov. § 4 odst. 3 ve spojení s § 363 ZP).

K námitce, že rozhodčí doložka nebyla uzavřena svobodně

7. Pouhá skutečnost, že rozhodčí doložka byla součástí textu pracovní smlouvy, a proto povinná nemohla o jejím zařazení do pracovní smlouvy jednat, neznamená, že rozhodčí doložku neuzavřela svobodně. Z návrhu povinné žádným způsobem nevyplývá, že by k podpisu pracovní smlouvy či dohody o hmotné odpovědnosti byla donucena fyzickým násilím [například vedením ruky při podpisu (zde by šlo o nicotné právní jednání ve smyslu § 551 o. z.)] či hrozbou násilí [tzv. bezprávnou výhrůžkou (zde by šlo o právní jednání relativně neplatné)], což by vylučovalo svobodu rozhodování ze strany povinné. Žádné mimořádné okolnosti, které by proces uzavírání pracovní smlouvy provázely, pak povinná rovněž neuvádí. Uzavírání smluv „formulářovým způsobem“ není neobvyklý a nestandardní postup, který zákon nijak nelimituje a to dokonce ani v případech, kdy na jedné ze smluvních stran vystupuje spotřebitel (nicméně v případě pracovněprávních vztahů se ustanovení o ochraně spotřebitele neužijí, srov. § 2401 odst. 2 o. z.). Uvedená námitka je tedy nedůvodná.

K námitce, že uzavřením rozhodčí doložky se zaměstnanec zbavuje veškeré ochrany

8. Z obsahu rozhodčí doložky, uzavřené jak v pracovní smlouvě, tak v dohodě o hmotné odpovědnosti, vyplývá, že si povinná s oprávněnou ujednaly, že rozhodce povede řízení v češtině, písemně bez ústního jednání, rozhodne dle zásad spravedlnosti v intencích českého právního řádu, rozhodnutí nemusí odůvodnit a řízení je jednoinstanční. Podle § 19 odst. 3 ZRR je rozhodčí řízení ústní, jestliže se strany nedohodnou jinak, což v tomto případě nastalo, neboť strany se dohodly na písemnosti řízení. Jedním z cílů rozhodčího řízení je přitom urychlení řešení majetkových sporů, přičemž vyloučení ústního jednání je nepochybně jedním z prostředků, jak tohoto cíle dosáhnout. Z obsahu rozhodčího spisu žádným způsobem nevyplývá, že by povinná byla odepřena možnost navrhnout důkazy a uvádět tvrzení na její obranu, když rozhodce po doručení rozhodčí žaloby tuto povinná společně s výzvou, aby se ve věci vyjádřila, zaslal na adresu trvalého pobytu, kde si povinná zásilku dne 9. 9. 2019 převzala, tudíž povinná svých procesních práv nevyužila, ač k tomu byla vyzvána. V tomto smyslu exekuční soud odkázal na závěry *rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2014, sp. zn. 33 Cdo 1616/2014*, a především na judikaturu ESLP tam uvedenou (*např. rozsudek ESLP ze 21. 2. 1991 ve věci Håkansson a Sturesson proti Švédsku, stížnost č. 11855/85, nebo rozsudek ze 23. 2. 1994 ve věci Fredin proti Švédsku [č. 2], stížnost č. 18928/91*). Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod právo na ústní projednání nezakotvuje; z judikatury ESLP plyne, že řízení před soudem první a jediné instance zahrnuje právo na „veřejné projednání“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, i právo na „projednání ústní“. Toto právo ale není absolutní a ESLP z něj připouští určité výjimky vztahující se zejména k situacím, kdy jsou řešeny pouze otázky právní a vysoce technické povahy. Absence ústního jednání nemusí být v rozporu s článkem 6 Úmluvy v případě, kdy existuje ohledně skutkového stavu shoda a soud se nemusí zabývat zvláště složitými právními otázkami (*viz usnesení ze 30. 3. 2004 ve věci H. proti České republice, stížnost č. 66450/01*). V dané věci přitom není žádný spor o tom, že dne 21. 11. 2018 byl v prodejně oprávněně zjištěn schodek na svěřených hodnotách. Zákon výslovně připouští a připouští, aby řízení před rozhodcem bylo jednoinstanční (srov. § 27 ZRR). I v tomto případě se jedná o charakteristický rys rozhodčího řízení, zaručující rychlost řízení. Zrychlení řízení slouží oběma stranám rozhodčí doložky, neboť ty pak mají dříve autoritativně zjištěnu svoji právní pozici. Zásadou dvojinstančnosti řízení se již několikrát zabýval Nejvyšší soud (*srov. rozsudek ze dne 11. 1. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3820/2009, usnesení ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1637/2014, či již zmiňovaný rozsudek ze dne 29. 9. 2014, sp. zn. 33 Cdo 1616/2014*), kdy s poukazem na judikaturu ESLP vysvětlil, že tato zásada není obecnou zásadou občanského soudního řízení a že právo na spravedlivý proces je podle konstantní judikatury Evropského soudu pro lidská práva naplněno tehdy, je-li věc posouzena alespoň v jednom stupni orgánem, který naplňuje požadavek nezávislosti a nestrannosti ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (*srov. např. Delcourt v. Belgie, rozsudek ze dne 17. ledna 1970, Série A, č. 11, odst. 25, nebo Butkėvičius v. Litva, rozsudek ze dne 26. března 2002, č. 48297/99, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2002-II, odst. 43*). Z obsahu rozhodčího spisu ani z návrhu povinné pak nevyplývá, že by jednoinstančností rozhodčího řízení bylo nějak zneužito vůči povinné, které nadto

mohla podat žalobu na zrušení rozhodčího nálezu, o čemž byla rozhodcem poučena. Ani námitka povinné, že bylo omezeno právo na nestranného soudce (tím, že neměla možnost ovlivnit průběhu sporu a výběr rozhodce), není důvodná. Povinná totiž mohla ovlivnit průběh sporu, když jí veškeré písemnosti byly zasílány, k rozhodčí žalobě se mohla vyjádřit a rovněž mohla uvádět důkazy na podporu tvých tvrzení, nicméně tak neučinila. Pokud jde o možnost ovlivnit výběr rozhodce, povinná v návrhu ani netvrdí, že by se před podpisem pracovníprávních dokumentů snažila výběr rozhodce ovlivnit či rozhodčí doložku z těchto dokumentů vyjmout. Významné nerovnováhy v právech a povinnostech stran by nemožnost vyjednávání o osobě rozhodce mohla dosáhnout v případě, že by šlo o rozhodce podjatého, přičemž z ničeho v dané věci nevyplývá, že by rozhodce byl podjatý (*viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017*). Tato námitka je tedy nedůvodná.

K námitce, že uzavřením rozhodčí doložky v pracovníprávním vztahu dochází k obcházení zákona

9. V rozhodčí doložce je dohodnuto, že spory budou rozhodovány jediným konkrétním rozhodcem a že strany pověřily rozhodce, aby spor rozhodl dle zásad spravedlnosti v intencích českého právního řádu. Zákon o rozhodčím řízení (ani jiný právní předpis) v době uzavření pracovní smlouvy nezakazoval (a nezakazuje) platně uzavřít rozhodčí doložku v pracovníprávních vztazích. Právní úprava, dle které spory o nároky z právního poměru projednávají výlučně soudy, byla naposledy obsažena v § 207 zákona č. 65/1965 Sb., ve znění účinném od 1. 2. 1991. Sice později existovaly snahy zákonodárce opětovně vyloučit možnost sjednání rozhodčí doložky pro pracovníprávní vztahy, nicméně tyto se do právního řádu se nepromítly. Zvláštní ochrana zaměstnance se však projevuje jednak v rovině práva hmotného (prostřednictvím zákoníku práce), jednak v rovině práva procesního, kde se promítá prostřednictvím ustanovení § 36a odst. 1 písm. a) o. s. ř., dle kterého ve věcech pracovních před okresním soudem jedná a rozhoduje senát. Smyslem senátního rozhodování v pracovních věcech je zajištění toho, aby se na projednávání tohoto typu sporů vedle soudce (profesionála) podílela také laická veřejnost (s ohledem na složení senátu, viz § 35 odst. 2 a 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích), jakož i to, aby věc byla posouzena více osobami. Ustanovení § 2 odst. 1 ZRŘ tedy sice dává obecně možnost stranám dohodnout se na počtu rozhodců, kteří mají spor rozhodnout, ale situaci, kdy dle uzavřené rozhodčí doložky mělo být v rámci majetkového sporu vzniklého z pracovníprávního vztahu rozhodováno výlučně jedním rozhodcem, je nutno uzavřít, že již jen z tohoto důvodu se jedná o rozhodčí doložku neplatnou, neboť jí byla obcházena procesní úprava obsažená v § 36a odst. 1 písm. a) o. s. ř. v rozporu se zásadou zvláštní ochrany postavení zaměstnance. Dále pak ujednání, aby rozhodce rozhodoval podle zásad spravedlnosti, byť v intencích českého právního řádu, je v rozporu se zásadou zvláštní ochrany postavení zaměstnance, neboť pojmově nekoresponduje s rozhodováním výlučně podle pozitivního práva, mimo jiné striktně dle kogentních ustanovení zákoníku práce. I v tomto případě se tedy jedná o ujednání, které obchází zákon v rozporu s jednou ze základních zásad pracovního práva (*viz rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2019, č. j. 58 ICM 2122/2019-29 a na něj navazující rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2020, č. j. 104 VSPH 23/2020-64*).

K námitce, že oprávněná nemá na vymáhané plnění nárok

10. K tomu obvodní soud připomněl, že Ústavní soud dovodil, že zásady, že exekučnímu soudu nepřísluší provádět kontrolu věcné správnosti exekučního titulu zásadně, existují obecně přijímané výjimky, podle nichž je v exekučním řízení možné hodnotit i zásadní vady exekučního titulu *nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 9/15*), bez ohledu na to, zda a jak efektivně hájil povinný svá práva v nalézacím řízení (*nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2018, sp. zn. II. ÚS 3194/18*). V bodě 51 *nálezu ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. I. ÚS 1486/20*, Ústavní soud shrnul obecnější, vzájemně se překrývající, a nikoliv výlučné důvody (kritéria) pro aplikaci ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. následovně: „1) výkon rozhodnutí by byl v rozporu s procesními zásadami, na nichž je vybudován; 2) výkon

rozhodnutí by byl v rozporu s účelem, který se jím sleduje, totiž zajistit efektivní splnění povinnosti vyplývající z vykonávaného titulu; 3) došlo-li ke zneužití práva na soudní ochranu podáním šikanózního exekučního návrhu; 4) výkon rozhodnutí by znamenal popření základních principů právního státu; 5) vedl-li by výkon rozhodnutí k zjevné nespravedlnosti. Při aplikaci předmětného ustanovení je pak nutné zvážit případné legitimní očekávání oprávněného, které může být založeno pravomocným soudním rozhodnutím vydaným v nalézacím řízení.“

11. Dále exekuční soud vyložil ust. § 250 odst. 3 a § 252 ZP ve vztahu k odpovědnosti zaměstnance za schodek na svěřených hodnotách, které je povinen vyúčtovat, včetně možnosti vyvinění se prokázáním toho, že škodu způsobila třetí osoba (*rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16. 3. 1963, sp. zn. 2 Cž 10/63, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2002, sp. zn. 21 Cdo 711/2001, Stanovisko k uplatňování ustanovení zákoníku práce o odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 1976, pod č. 12, s. 80, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1358/2002*). K tomu pak exekuční soud uvedl, že povinná přišla dne 21. 11. 2018 a při ranní kontrole zjistila, že v trezoru chybí finanční hotovost ve výši 24 000 Kč, což ihned nahlásila své nadřízené. K odcizení finanční hotovosti neznámou osobou došlo v době od 19. 11. 2019 od 8:00 hod. do 21. 11. 2018 do 8:00 hod. a nebylo zjištěno násilné vniknutí do prodejny ani do trezoru. Policie ČR usnesením ze dne 18. 3. 2019 věc odložila, neboť se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání konkrétní osoby. Listiny, z nichž uvedená zjištění vyplývají, jsou přitom součástí rozhodčího spisu jako přílohy k rozhodčí žalobě.
12. Exekuční soud z uvedeného uzavřel, že povinná učinila vše, co po ní lze spravedlivě požadovat, aby se odpovědnosti za zjištěný schodek zprostila (§ 252 odst. 5 ZP) a proto skutkové okolnosti věci naplňují výjimečné podmínky toho, aby exekuční soud přezkoumal opodstatněnost hmotněprávního nároku oprávněné, když rozhodce, ač měl k dispozici uvedené listiny, tak jejich obsah nevzal v potaz. Výkon rozhodnutí by podle obvodního soudu v tomto konkrétním případě vedl ke zjevné nespravedlnosti, neboť po povinné je vymáhána náhrada škody z titulu odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách, ačkoli schodek nezpůsobila a k jeho vzniku nepřispěla, a to ani z nedbalosti.
13. Prvostupňový soud tak uzavřel, že návrh na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. byl podán důvodně, a proto výrokem I. exekuci zcela zastavil (*viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012*).
14. O nákladech řízení mezi účastníky soud prvního stupně rozhodl podle § 89 ex. ř., procesní zavinění na zastavení exekuce dovodil na straně oprávněné a proto jí uložil zaplatit náhradu účelných nákladů povinné, které vyčíslil na 3 010,40 Kč za použití ustanovení vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif v platném znění (dále jen „AT“).
15. Soudní exekutor pak náhradu nákladů exekuce nepožadoval, proto obvodní soud rozhodl, že právo na jejich náhradu nemá (výrok III.).
16. Proti tomuto usnesení podala oprávněná včasné a přípustné **odvolání** z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 205 odst. 2 písm. g/ o. s. ř.). Navrhla, aby odvolací soud napadené rozhodnutí změnil tak, že se exekuce nezastavuje s tím, že zásada zvláštní zákonné ochrany postavení zaměstnance má přímou vazbu na zákonná ustanovení, která takovou ochranu zaměstnance poskytují. K takovému výkladu se bez výjimek kloní i odborná literatura (*Stránský, Jaroslav a kolektiv. Zákoník práce s podrobným praktickým výkladem pro širokou veřejnost. 1. vyd. Praha: Soudy, 2012*). Základní zásady pracovněprávních vztahů představují rovněž soubor interpretačních pravidel pro výklad jednotlivých norem zákoníku práce i subsidiárně použitých ustanovení občanského zákoníku (*viz Andraščíková, Mária a kol. Průvodce rokem ředitele základní a mateřské školy*

včetně vzorů používaných dokumentů. 5. vyd. Olomouc: ANAG, 2013.). Zvláštní zákonná ochrana postavení zaměstnance vyjadřuje vyváženou úpravu pracovněprávního vztahu, která má za cíl nejen ochranu zaměstnance, ale respektuje též oprávněné zájmy zaměstnavatele (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2017 sp. zn. 21 Cdo 1619/2017). Žádná ze zásad, které se uplatňují v pracovněprávních vztazích, tedy neopodstatňuje, aby při výkladu ustanovení zákoníku práce a jiných pracovněprávních předpisů byl automaticky přijímán výklad příznivější pro zaměstnance jen proto, že se jedná o slabší stranu pracovněprávního vztahu, aniž by to současně odůvodňoval smysl a účel posuzovaného ustanovení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2020 sp. zn. 21 Cdo 4451/2018). V žádném případě však nelze na základě zásady zvláštní zákonné ochrany postavení zaměstnance dovozovat a vytvářet další, jiná pravidla, mimo rámec zákona nebo měnit působnost zákonných norem. Uzavřením rozhodčí doložky nemohlo dojít k obejití procesní úpravy stanovené v § 36a odst. 1 písm. a) o.s.ř., neboť „přiměřené“ použití (§ 30 ZRŘ) znamená zohlednění obecných zásad, na nichž stojí české rozhodčí řízení (rozsudek Nejvyššího soudu č.j. 32 Odo 1528/2005 ze dne 25.4.2007 nebo rozsudek Nejvyššího soudu č.j. 32 Cdo 1201/2007 ze dne 11.6.2008), pro postup rozhodce při rozhodčím řízení jsou primární pravidla, které si strany samy sjednaly. Teprve v případě, že takto sjednaná pravidla a ani zákon o rozhodčím řízení konkrétní otázku postupu v rozhodčím řízení neupravují, může rozhodce přiměřeně použít ustanovení o.s.ř., a to způsobem, který odpovídá obecným zásadám rozhodčího řízení. Otázka počtu rozhodců je výslovně upravena v § 2 ZRŘ a je tak evidentně použití ust. § 36a o. s. ř. vyloučeno. Navíc problematika určení rozhodců a jejich počtu není problematikou, která by se týkala přímo samotného rozhodčího řízení (tj. pravidel řízení před rozhodcem), ustanovení § 30 ZRŘ dopadá až na fázi „řízení před rozhodci“. Navíc smysl a účel úpravy § 36a odst. 1 písm. a) o. s. ř. nemá se zvláštní zákonnou ochranou postavení zaměstnance nic společného, neboť postavení zaměstnance a zaměstnavatele je v civilním řízení rovné (§ 18 o. s. ř.) a smyslem § 36a o. s. ř. tak nemůže být zajištění vyšší ochrany zaměstnance. Účelem zavedené tohoto ustanovení do o. s. ř. byla demokratizace soudnictví. Podle soudce městského soudu JUDr. Libora Vávry je účast přísedících spojena s prodloužením délky řízení a z toho dovozuje, že ustanovení § 36a odst. 1 písm. a) o. s. ř. by tak byla v přímém rozporu se základní zásadou pracovního práva a nemůže se tak tedy jednat o promítnutí zákonné ochrany zaměstnanců (viz článek „Laický prvek v soudním řízení“ publikovaném na informačním webu Právní prostor dne 31. 1. 2019). Navíc vyvstává otázka, zda rozhodování sporů samosoudcem v jiných věcech poskytuje stranám nižší ochranu a je méně spravedlivé a to ve věcech sporů mezi podnikatelem a spotřebitelem. Ujednání, aby rozhodce rozhodoval podle zásad spravedlnosti, byť v intencích českého právního řádu, rozhodně neeliminuje aplikaci hmotného práva včetně kogentních ustanovení zákoníku práce. K závěru exekučního soudu o tom, že výkon rozhodnutí by v tomto konkrétním případě vedl ke zjevné nespravedlnosti, oprávněná vysvětlila, že tento názor je v přímém rozporu se základními principy odpovědnosti za schodek na hodnotách svěřených zaměstnanci k vyúčtování dle ust. § 252 ZP a je dovozen z nesprávného výkladu ustanovení § 252 odst. 5 ZP. Povinná přitom v rámci rozhodčího řízení nepředložila žádná tvrzení a žádné důkazy ohledně toho, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jejich zavinění, zejména tím že jim bylo zanedbáním povinnosti zaměstnavatele znemožněno se svěřenými hodnotami nakládat. Judikatura (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2017 sp. zn. 21 Cdo 2747/2017) zastává názor, že základním předpokladem pro to, aby se zaměstnanec zprostil povinnosti nahradit schodek je mimo jiné prokázání toho, jak schodek skutečně vznikl. V situaci, kdy není zjištěno a prokázáno jak schodek vznikl, je zproštění se povinnosti nahradit schodek ze strany zaměstnance vyloučeno, což je i posuzovaný případ. V daném případě nebyl prokázán střet odpovědnosti neznámého pachatele a odpovědnosti za schodek (resp. způsobení schodku neznámým pachatelem třetí osobou byl vyloučen) a proto je judikatura citovaná exekučním soudem zcela nepřijatelná. V tomto směru odkázala na rozsudek Okresního soudu Plzeň - město č. j. 34 C 34/2012 – 123 ze dne 7. 12. 2012 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni č. j. 14 Co 116/2013-155 ze dne 16. 4. 2013. Postup exekučního soudu porušuje zásadu, že exekuční řízení je ze své podstaty určeno pouze pro faktický výkon rozhodnutí, odkázala na princip předvídatelnosti práva a princip právní jistoty

včetně nepřípustnosti retroaktivity (*viz náleží Ústavního soudu ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. I. ÚS 1486/20, náleží Ústavního soudu ze dne 8. 6. 1995 sp. zn. IV. ÚS 215/94, nebo sp. zn. I. ÚS 520/06*). První a jediné rozhodnutí soudu, které zpochybnilo platnost uzavřené rozhodčí smlouvy mezi oprávněnou a zaměstnancem z důvodů, na něž poukazuje exekuční soud, bylo rozhodnutí Vrchního soudu v Praze vydané v incidenčním sporu dne 21. 9. 2020 čj. VSPH 23/2020-64, které exekuční soud cituje ve svém odůvodnění. Je třeba připomenout, že rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2019, které Vrchní soud v Praze přezkoumával, zdůvodnilo nutnost projednání sporu rozhodčím senátem jinak, než Vrchní soud v Praze. Zdůraznila, že stejný exekuční soud pověřil exekutora provedením exekuce, tedy neshledal, že by exekuční titul představoval nulitní akt nezpůsobitý k zahájení exekuce, a přesto následně věc posoudil diametrálně odlišně. Představa, že tříčlenný rozhodčí senát zajistí vyšší ochranu zaměstnance, je diskutabilní.

17. Povinná se k odvolání oprávněné nevyjádřila.
18. Odvolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a o. s. ř. ve spojení s § 52 odst. 2 exekučního řádu), se souhlasem účastníků rozhodl, aniž nařizoval jednání (§ 214 odst. 3 o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání je opodstatněné.
19. Odvolací soud se zcela ztotožňuje s přezkoumávaným rozhodnutím v části, kdy exekuční soud podrobně vysvětlil, že rozhodčí doložka byla uzavřena ze strany povinné svobodně (bod 20. odůvodnění prvostupňového soudu), že obecně sjednáním rozhodčí doložky se zaměstnanec nezbavuje ochrany (bod 21. odůvodnění prvostupňového soudu), že zásada dvojinstančnosti není obecnou zásadou občanského soudního řízení, a proto dohoda o jednoinstančním řízení není neplatná (bod 22. odůvodnění prvostupňového soudu), a že nedošlo k omezení práva na zákonného soudce (bod 23. odůvodnění prvostupňového soudu), když výsledek rozhodčího řízení je důsledkem pasivity chování povinné v rozhodčím řízení (včetně nevyužití možnosti zrušení rozhodčího nálezu soudní cestou, o čemž byla řádně poučena). Proti uvedeným závěrům nebyly vzneseny žádné námitky, a proto v uvedeném rozsahu odvolací soud na odůvodnění napadeného rozhodnutí zcela odkazuje.

K neplatnosti rozhodčí doložky

20. K rozhodnutí Vrchního soudu v Praze vydané v incidenčním sporu dne 21. 9. 2020 čj. VSPH 23/2020-64 lze předeslat, že se nejedná o rozhodnutí specializovaného pracovního a ani exekučního senátu, samo rozhodnutí v těch zásadních právních závěrech neodkazuje na žádnou judikaturu Ústavního či Nejvyššího soudu, rozhodnutí nebylo ani publikováno jako významné rozhodnutí ve sbírkách soudní judikatury ani v odborných časopisech a jedná se skutečně o ojedinělý právní názor jediného insolvenčního senátu. Odvolací soud pak uvádí, že si není vědom žádné judikatury Nejvyššího či Ústavního soudu, která by výslovně řešila obecnou možnost řešení pracovněprávních sporů v rozhodčím řízení.
21. Zásada zvláštní zákonné ochrany postavení zaměstnance [ustanovení § 1a odst. 1 písm. a) ZP] patří k základním interpretačním pravidlům, ovládajícím pracovněprávní vztahy, a to ať již k interpretaci právních norem nebo právních jednání. Nejvyšší soud v mnoha svých rozhodnutích deklaroval, že zásadu zvláštní zákonné ochrany postavení zaměstnance nelze chápat odtrženě od jiných základních právních principů a ani ji absolutizovat (*srov. rozsudek ze dne 26. 6. 2017, sp. zn. 21 Cdo 1211/2017, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2020, sp. zn. 21 Cdo 4075/2019*), a dále, že zásady, uvedené v § 1a odst. 1 písm. a) a odst. 2 a § 18 zák. práce, se uplatní pouze při výkladu jednotlivých ustanovení zákona, případně pracovněprávních jednání, nemohou však vést k založení práva (oprávnění), které v zákoně či právním jednání (smlouvě) obsaženo není (*srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2018, sp. zn. 21 Cdo 2300/2017, který byl uveřejněn v časopise Soudní judikatura z oblasti občanského, obchodního a pracovního práva pod publikačním číslem 49/2020*). Judikatura vztahující se k

pracovníprávní problematice vychází z premisy, že pracovní právo historicky vzniklo z důvodu potřeby chránit slabší stranu pracovního vztahu, tj. zaměstnance; i v současné době je možné považovat ochrannou funkci za nejdůležitější a převažující funkci pracovního práva (nezanedbatelnou roli hraje i organizační funkce pracovního práva, vytváření rámce a podmínek, za nichž se uskutečňuje pracovní proces, vymezování míry práce, odměny za práci, stanovení pravidel pro fungování trhu práce, poskytování nástrojů pro řízení podniku apod. – viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2017, sp. zn. 21 Cdo 4659/2016, který byl uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod publikačním číslem 140/2018.

22. Obcházení zákona (jednání *in fraudem legis*) ve smyslu § 580 či § 588 o. z. zákona je takové právní jednání, jež sice přímo neporušuje žádnou právní normu (tj. není *contra legem*), avšak které ke zmaření jejího účelu a smyslu přesto směřuje. *Praeter legem* (tj. „vedle zákona“) znamená chování v souladu se zákonem, ačkoli jím není výslovně dovoleno. Chování *praeter legem* je založeno na uplatnění zásady legální licence, podle níž je právně dovoleno vše, co není právem (resp. zákonem) zakázáno. Právní normy tedy osobám dovolují i chování právně výslovně neupravené (*praeter legem*), které však nesmí být *contra legem* (proti zákonu) nebo *in fraudem legis* (obcházení zákona).
23. Zcela správně pak bylo v přezkoumávaném rozhodnutí uvedeno, že možnost sjednat rozhodčí doložku v pracovníprávních vztazích zákonem vyloučena není. Zásada „co není zakázáno, je dovoleno“ (viz čl. 2 odst. 3 zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod) platí v pro pracovní právo a je opakem dřívější praxe, podle níž bylo možné podle ZP č. 65/1965 Sb., sjednávat v pracovníprávních vztazích jen to, co bylo dovoleno. Zaměstnavatelé i zaměstnanci mají volnost při sjednávání práv, které vyplývají z pracovního poměru, tato smluvní volnost není bezbřehá, ale její hranice jsou uvedeny přímo v zákoně. Práva a povinnosti si mohou účastníci upravit odchylně, jestliže to ZP výslovně nezakazuje, případně odchylně ZP umožňuje jen ve prospěch zaměstnance (§ 4a a § 363 odstavec 2 ZP). Nutno pak zopakovat, že zákoník práce (ani implementované normy práva EU) otázku použití rozhodčího řízení v pracovním právu nijak nelimitují. Navíc český zákonodárce možnost úplného zákazu rozhodčích doložek v pracovníprávních vztazích zvažoval, ale vědomě k ní nepřistoupil (tedy nejedná se o žádné opomenutí zákonodárce či mezeru v právu, které by měl soud nahrazovat svou výkladovou aktivitou).
24. Lze také připomenout, že z **práva na přístup k soudu – což je záruka plynoucí z článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod – nevyplývá v občanskoprávní věci povinnost obrátit se na soud klasického typu, který je součástí obecných soudních struktur státu (Lithgow a ostatní proti Spojenému království, 8. července 1986, § 201, série A č. 102). Článek 6 Úmluvy nebrání zřizování rozhodčích soudů, jejichž úkolem je rozhodování určitých sporů majetkové povahy mezi jednotlivci. Nic nebrání tomu, aby se strany sporu vzdaly svého práva na soud ve prospěch rozhodčího řízení, za podmínky, že takové vzdání se je svobodné, přípustné a jednoznačné [R. proti Švýcarsku, č. 10881/84, rozhodnutí Komise ze dne 4. března 1987, Rozhodnutí a zprávy (RZ) č. 51; Osmo Suovaniemi a ostatní proti Finsku (rozb.), č. 31737/96, 23. února 1999; Transado – Transportes Fluviais do Sado, S. A. proti Portugalsku (rozb.), č. 35943/02, 16. prosince 2003, R. ve věci Suda proti České republice, č. 1643/06, ze dne 28. října 2010]“. V tomto případě již bylo vysvětleno, že uzavřenou rozhodčí doložku soudy v tomto případě shodně posoudily jako svobodné a jednoznačné vzdání se práva na rozhodnutí sporu soudem. Zbývá tak posoudit otázku přípustnosti uvedené rozhodčí smlouvy. Obvodní soud pak neplatnost dohody o rozhodčí smlouvě dovodil z obecných ustanovení občanského zákoníku a to pro všechny případy, kdy si strany ujednají jiný počet rozhodců, než upravuje § 36a o. s. ř. jako počet soudců, anebo je sjednáno, že se vyjma českého práva použijí i zásady spravedlnosti. Odvolací soud s uvedenými závěry nesouhlasí.**

25. Pokud jde o „použití zásad spravedlnosti v intencích českého právního řádu“, tak ze zásad spravedlnosti vyvěrá soukromé právo, jak výslovně stanoví § 3 odst. 3 o. z. (které se pro pracovněprávní vztahy použije na základě ust. § 4 ZP). Jinými slovy – bez ohledu na to, zda si účastníci v rozhodčí smlouvě sjednají, že v intencích českého práva má rozhodce rozhodnout též podle zásad spravedlnosti, tak tato povinnost vyplývá přímo z českého právního řádu a to nejen pro rozhodce, ale i pro soudy. Odvolací soud tak neshledal, že by výslovné sjednání si takového pravidla (které jinak stejně z obecně platné a subsidiárně použitelné úpravy vyplývá) mohlo být v rozporu s jednou ze základních zásad pracovního práva.
26. Pokud jde o neplatnost vyvolanou tím, že si strany sjednaly, že jejich spor rozhodne jeden rozhodce, zatímco v soudním řízení by rozhodoval tříčlenný senát, tak tato argumentace se nevypořádává s tím, že o. s. ř. umožňuje, aby o pracovněprávním nároku rozhodl nejen senát, ale i jen jediný soudce platebním rozkazem (tj. bez odůvodnění) a dokonce se nemusí jednat ani o osobu soudce, rozhodnout může i jen asistent nebo dokonce vyšší soudní úředník formou elektronického platebního rozkazu, když pro účely těchto zkrácených řízení se § 36a odst. 1 písm. a) o. s. ř. nepoužije, viz § 172 odst. 1 poslední věta o. s. ř. Nelze ani odhlédnout od toho, že o. s. ř. reaguje na situaci, kdy pracovněprávní spor rozhodl na místo senátu samosoudce nikoliv nicotností exekučního titulu, ale jen možností podat žalobu pro zmatečnost, kdy až úspěch ve zmatečnostním řízení může být podkladem pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř., nikoliv tedy sám fakt, že byl soud špatně obsazen (§ 229 odst. 1 písm. f/ o. s. ř.). Z uvedeného tak je zřejmé, že úprava regulující civilní proces co do složení soudu nezajišťuje to, že pracovněprávní spor vždy rozhodne senát a proto ani rozhodčí doložka účastníků o tom, že jejich spor rozhodne jediný rozhodce, nemůže být jen z tohoto důvodu neplatná pro obcházení zákona. Ve skutečnosti totiž k obcházení zákona nedochází, jedná se o zákonem tolerované jednání *praeter legem*.
27. Odvolací soud pro ilustrativnost uvádí srovnání s judikaturou již vyřešenou situací, kdy byla sjednána v pracovněprávním vztahu směnečná smlouva tak, že směnečným dlužníkem byl zaměstnanec a směnkou byla zajištěna případná pohledávka zaměstnavatele na náhradu škody způsobené zaměstnancem. Nejvyšší soud uzavřel, že směnečná právní úprava a právní úprava pracovněprávních vztahů (právní úprava odpovědnosti zaměstnance za škodu) jsou založeny na zcela odlišných zásadách a principech. Zatímco úprava směnečných vztahů je konstruována jednoznačně ve prospěch věřitele ze směnky, čemuž je podřízena i právní úprava vymáhání směnečných nároků před soudem [abstraktnost závazku ze směnky, formálně přísné zkrácené směnečné řízení, námitky lze podat do patnácti dnů ode dne doručení směnečného platebního rozkazu, zásada koncentrace řízení, omezený okruh námitek, důkazní břemeno nese žalovaný apod.], úprava odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli obsažená v ZP stojí na zcela opačných principech (zaměstnavatel musí škodu uplatnit, její výši a předpoklady vzniku odpovědnosti prokazovat, u obecné odpovědnosti za škodu prokazovat i zavinění zaměstnance, limitace výše náhrady škody způsobené z nedbalosti, možnost snížení výše náhrady škody soudem apod.). Nejvyšší soud pak dovodil neplatnost takové směnečné smlouvy ne z toho, že o směnečném platebním rozkazu rozhoduje toliko samosoudce (a nikoliv senát), ale z toho, že v případě zajištění závazků vzniklých z pracovněprávních vztahů směnkou se zásady právní úpravy obsažené v zákoně směnečném a šekovém mohou dostat do rozporu se základními zásadami pracovněprávních vztahů (viz zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2017, sp. zn. 21 Cdo 4659/2016). V případě úpravy v ZP a v ZRŘ však obdobnou kolizi nelze shledat (neboť v rozhodčím řízení nese - stejně jako v běžném soudním řízení - důkazní břemeno nese žalobce a nedostatek součinnosti žalovaného – byť zaměstnance – se může v řízení před soudem projevit tím, že nabude právní moci platební rozkaz, případně bude vydán rozsudek pro zmeškání či pro uznání, avšak v rozhodčím řízení tato možnost sjednána nebyla a rozhodce se tak v každém případě uplatněným nárokem musel zabývat meritorně). Odvolací soud proto neshledal, že by podrobení

se rozhodčí doložce samo o sobě bylo možno posoudit jako jednání rozporné se zásadou zvláštní zákonné ochrany postavení zaměstnance.

28. Tady odvolací soud poukazuje na případ řešený specializovaným exekučním senátem Nejvyššího soudu pod sp. zn. 20 Cdo 467/2020, kdy pracovněprávní spor byl rozhodnut nejen jediným soudcem (namísto senátu), ale dokonce formou směnečného platebního rozkazu směřujícím proti zaměstnanci jako směnečnému dlužníkovi. V nadepsané věci Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, kterým byla exekuce podle směnečného platebního rozkazu zastavena (s odůvodněním, že došlo k obcházení zákona, exekuční titul neměl být vydán a nemá tedy oporu v zákoně s ohledem na zvláštní zákonnou ochranu zaměstnance), neboť to samo o sobě k zastavení exekuce nepostačuje, ale nižší soudy byly vyzvány, aby zkoumaly, zda není naplněn důvod pro výjimečné zkoumání kauzálních námitek až v exekuci (*podobně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2019, sp. zn. 20 Cdo 3406/2019*). Jinými slovy – ani tehdy, když je vydání exekučního titulu výsledkem procesu obcházení zákona, nepostačuje to samo o sobě k zastavení exekuce podle daného exekučního titulu. V zde posuzované věci navíc exekuční titul ani není výsledkem postupu *in fraudem legis*, ale tolerovaného jednání *praeter legem*. Odvolací soud tak uzavřel, že obecně nelze uzavření rozhodčí doložky v pracovněprávních vztazích vnímat jako obcházení zákona (a účastníky tvrzené okolnosti v tomto posuzovaném případě rovněž takové posouzení neumožňuje).

K hmotněprávnímu přezkumu exekučního titulu

29. Je výrazem ustálené soudní praxe, že v exekučním řízení již nelze exekuční titul věcně přezkoumávat a nelze přihlídnout ani k případným vadám řízení, jež jeho vydání předcházely (*srov. odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/1998, uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 1, ročník 2000 pod č. 4, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2002, č. j. 20 Cdo 554/2002, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 7, ročník 2004 pod č. 62, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 1585/2007*). Exekuční řízení je ze své podstaty určeno pouze pro faktický výkon rozhodnutí, nikoli pro autoritativní nalézání práva. Stejně tak není řízením přezkumným (*srov. například náleží Ústavního soudu ze dne 17. ledna 2012, sp. zn. I. ÚS 871/11, bod IV a náleží ze dne 3. dubna 2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11, bod 14, 15, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 8. 2019, sp. zn. 20 Cdo 2559/2019*).
30. Podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (které platí i pro řízení exekuční, § 52 odst. 1 ex. ř.) výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.
31. Nauka i soudní praxe jsou jednotné potud, že důvody, pro které je exekuci prohlásit za nepřípustnou, se typicky spojují s vadami exekučního titulu (pokud nezpůsobují jeho nevykonatelnost, jež zakládá důvod exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), s pochybeními při nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce), s rušivými okolnostmi při provádění exekuce, případně se specifickým jednáním povinného. Z povahy věci tedy musí jít o takové okolnosti, pro které další provádění exekuce je způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), na nichž je exekuce jakožto procesní institut vybudován, anebo je protichůdné účelu, který se jím sleduje - zajistit splnění povinnosti vyplývající z exekučního titulu (§ 261 o. s. ř.). V případech prohlášení nepřípustnosti exekuce musí jít o okolnosti, které se v uvedených směrech vyznačují odpovídající relevancí, resp. působí intenzívně a v podstatné míře; přirozeným smyslem výkonu totiž je, aby byl proveden, nikoli zastaven. Tomu odpovídá i míra ochrany, jež je poskytována povinnému, a která je (osobně) limitována též tím, že dobrovolně nesplnil to, co mu bylo autoritativním výrokem uloženo (*srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2000, sp. zn. 20 Cdo 1508/98*).

32. *Ústavní soud v nálezu ze dne 1. dubna 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18*, připustil, že výjimečně může dojít k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. i v případě soudního rozhodnutí, jestliže by exekuce vedla ke zjevné nespravedlnosti nebo byla v rozporu s principy právního státu. Pro nalezení zmíněné hranice obvyklého a výjimečného případu bude třeba zásadně respektovat rozdíly mezi nalézacím a vykonávacím řízením, s dodatkem, že prostor pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. se vytváří jen tehdy, když „nespravedlnost“ plnění přisouzeného exekučním titulem je již s ohledem na zcela základní okolnosti případu (k přezkumu všech okolností případu není exekuční soud povolán) natolik zjevná, je-li nezbytné zasáhnout z pozic argumentačně mimořádně silných, tj. měl-li by být vykonán exekuční titul, který je svým obsahem v kolizi se základními principy demokratického právního řádu (*srov. bod 16 nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 502/17 ze dne 10. ledna 2018, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017*), a to i v poměrech, v nichž má dojít k zastavení exekuce (*srov. § 154 odst. 1 o. s. ř.*). *Nálezem sp. zn. II. ÚS 2230/16 ze dne 1. 11. 2016 Ústavní soud* dovodil, že zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. se použije pro odstranění zjevné nespravedlnosti i tehdy, kdy by výkon rozhodnutí byl dokonce v rozporu s principy právního státu a že ve vykonávacím řízení může být „výjimečně zkoumána opodstatněnost hmotněprávního nároku“ a použití ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. není podmíněno ani vyčerpáním řádných opravných prostředků v předcházejícím nalézacím řízení. Tato východiska Ústavní soud aplikoval i *v nálezu sp. zn. II. ÚS 2357/16 ze dne 18. 4. 2017 a nálezu sp. zn. I. ÚS 2456/16 ze dne 20. 6. 2017. Plénum Ústavního soudu se v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 9/15 ze dne 8. 8. 2017* ztotožnilo se závěrem, že tzv. jiným důvodem pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. jsou takové okolnosti, pro které další provádění výkonu je způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném); přičemž uvedený důvod slouží k odstranění zjevné nespravedlnosti také tehdy, kdy by výkon rozhodnutí byl v rozporu s principy právního státu, a že takto lze posuzovat i zásadní vady exekučního titulu, tedy že v rámci exekuce je možné uplatnit námitky vůči nalézacímu řízení a jeho výsledku
33. Konkrétně pak Nejvyšší soud uzavřel, že možnost uplatnění hmotněprávních námitek až v exekučním řízení je zcela výjimečná, a to například v situaci, když skrze směnku a její uplatnění v nalézacím řízení došlo ke spáchání trestného činu nebo k realizaci výtěžku z předchozí trestné činnosti (ve formě vydírání či využitím fyzického násilí k podpisu směnky) - *srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2013, sp. zn. 20 Cdo 1394/2012, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. listopadu 2019, sp. zn. 20 Cdo 3406/2019*. V soudem prvního stupně zmiňované kauze sp. zn. I. ÚS 1486/20 pak šlo o to, že exekuční titul z roku 2013 uložil zaplatit tzv. regulační poplatek podle § 16a odst. 1 písm. f) zákona o veřejném zdravotním pojištění, ve znění zákona č. 261/2007 Sb., účinném do 30. 11. 2011, osobě omezené ve svéprávnosti, která v době hospitalizace byla navíc nezletilá, a která byla v nalézacím řízení zastoupena pouze zákonným zástupcem, který měl povinnost předmětný regulační poplatek uhradit. Drtivá většina uvedené judikatury se pak vztahuje na ochranu spotřebitelů, avšak argumenty vycházející z práva EU implementovaného do českého práva, formované judikaturou Soudního dvora Evropské unie (*viz rozhodnutí ve věci C-168/05, C-377/14, C-176/17, C-147/16, nebo C-377/14*) a určené výlučně na ochranu spotřebitelů nelze přenášet na jiný okruh právních vztahů již jen s ohledem na zásadu, že výjimky mají být vykládány restriktivně.
34. K postupu prvostupňového soudu odvolací soud zdůrazňuje, že k přezkumu exekučního titulu v případech zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. se rozhoduje podle ust. § 269 odst. 2 o.s.ř. zpravidla po předchozím jednání, neboť se předpokládá právě provádění dokazování; tato situace nastává zejména tehdy, když je rozporována opodstatněnost hmotněprávního nároku. Dokazování se provádí při jednání (§ 122 odst. 1 o. s. ř.), přičemž v projednávané věci nebyl tento postup ze strany prvostupňového soudu splněn. Exekuční soud načerpal zjištění zcela neprocesním způsobem a účastníci ani neměli možnost v tomto řízení navrhnout důkazy a vyjadřovat se

k důkazům protistrany a přednést svá stanoviska (což je v podstatě namítáno v odvolacích námitkách týkajících se nesouhlasu se závěrem o neexistenci hmotněprávního nároku). V této souvislosti pak odvolací soud považuje za paradoxní, že exekuční soud shledává nicotnost exekučního titulu v tom, že rozhodoval jediný rozhodce, aby následně hmotněprávně věc přezkoumal jediný soudce (navíc nespécializovaný na pracovněprávní spory), a to bez jednání. Vlastní procesní postup soudu tak poněkud oslabuje argumentaci obsaženou v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí. Navíc lze skutečně souhlasit s oprávněnou v tom, že ze strany exekučního soudu měla být bdělost při pověřování exekutora provedením exekuce a v případě prezentovaného názoru o nicotnosti rozhodčích nálezů v pracovněprávních sporech neměl být exekutor vůbec pověřen. Pokud pak takto soud postupoval, tak měl ve svém odůvodnění tento svůj nestandardní postup, popř. změnu právního názoru, vysvětlit. Odvolací soud však přesto rozhodnutí prvostupňového soudu nezrušil s ohledem na svůj právní názor.

35. Podle shodných tvrzení účastníků totiž jedna zaměstnankyně oprávněně dala peníze do trezoru, který řádně uzamkla, avšak povinná (další zaměstnankyně oprávněně) při začátku další pracovní směny peníze v trezoru nenašla, přitom ani trezor ani místnost s trezorem nebyly násilně otevřeny a policie věc odložila, neboť nezjistila žádné skutečnosti, opravňující stíhání konkrétní osoby. Obě zaměstnankyně měly uzavřenou dohodu o hmotné odpovědnosti ve smyslu § 252 ZP. Z exekučního titulu přitom vyplývá, že schodek oprávněná zjistila na 3 svých provozovnách, kde povinná působila; na provozovně Vinohradská byl zjištěn schodek 24 000 Kč (díl připadající na povinnou činí 15 375 Kč), na provozovně Invalidovna č. 289 činil schodek 4 999,59 Kč (díl připadající na povinnou je 1 071 Kč) a na provozovně č. 286 pak 16 736,12 Kč (adekvátní podíl povinné na schodku činí 2 692 Kč), kdy povinná po obdržení stejnopisu žaloby dne 13. 9. 2019 oprávněně zaplatila dne 25. 9. 2019 1 071 Kč na úhradu schodku v provozovně č. 289 a 2 692 Kč na náhradu škody v provozovně č. 286 a v této části vzala oprávněná žalobu zpět. Rozhodce pak věc posoudil dle § 250 a § 252 ZP a uzavřel, že žalobce prokázal vzniklý schodek. Bylo na žalované, aby tvrdila a prokazovala, že škoda vznikla bez jejího zavinění, avšak žalovaná nic takového netvrdila, proto rozhodce žalobě vyhověl.
36. Předně soudem prvního stupně citovaná judikatura skutečně nedopadá na skutek, tak jak byl obvodním soudem popsán, protože podle účastníky tvrzeného skutkového stavu (vyplývajícího rovněž z exekučního titulu) policie nezjistila žádné známky násilného vniknutí, nelze tedy uvažovat o odpovědnosti neznámého pachatele ani na základě „skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně“. To, že nebylo zjištěno, jak ke ztrátě peněz došlo, nelze subsumovat pod kategorii, že se peněz zmocnil neznámý pachatel. Muselo by být totiž povinnou prokázáno, že tímto neznámým pachatelem byla tzv. třetí osoba (*viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cz 10/63 publikované pod R 33/1963 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek*), avšak soudem právně kvalifikovaná zjištění směřují toliko k tomu, že peníze si ponechala jedna, či druhá zaměstnankyně (anebo obě), když povinná tvrdí jen to, že při jejím příchodu na pracoviště tam peníze nebyly. Z uvedeného je zřejmé, že toto tvrzení není samo o sobě způsobilé vyloučit odpovědnost zaměstnance odpovědného dle § 252 ZP. Navíc je procesní povinností zaměstnance prokázat okolnosti vyvíjející jej z odpovědnosti ve smyslu § 252 ZP a není žádných pochyb, že povinná se v nalézacím řízení nijak nebránila. Rozhodnutí rozhodce tak je v souladu s ust. § 252 ZP a judikaturou vztahující se k tomuto ustanovení.
37. V tomto případě je pro rozhodnutí odvolacího soudu určující to, že nebyly tvrzeny ani jinak zjištěny tak podstatné a intenzivní okolnosti, pro které by bylo možno exekuční titul považovat za vadný. Rozhodnutí rozhodce bylo vydané na základě řádné procedury (povinné byly všechny písemnosti ze strany rozhodce doručeny do vlastních rukou, byl jí dán procesní prostor k vyjádření i navrhování důkazů, rozhodnutí jí bylo rovněž řádně doručeno do vlastních rukou). Jen vlivem okolností na straně povinné (úplná pasivita v řízení před rozhodcem, když povinná se omezila jen

na přebírání zásilek) se rozhodce nezabýval absentující procesní obranou povinné a dále pak nenapadení rozhodčího nálezu žalobou na jeho zrušení vedlo k tomu, že nebyly v nalézacím řízení posuzovány žádné hmotněprávní námitky. Za takové situace je třeba respektovat rozdíly mezi nalézacím a vykonávacím řízením s tím, že prostor pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. se vytváří jen tehdy, když „nespravedlnost“ plnění přisouzeného exekučním titulem je již s ohledem na zcela základní okolnosti případu (k přezkumu všech okolností případu není exekuční soud povolán) natolik zjevná, je-li nezbytné zasáhnout z pozic argumentačně mimořádně silných, tj. měl-li by být vykonán exekuční titul, který je svým obsahem v kolizi se základními principy demokratického právního řádu (*srov. bod 16. nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 502/17 ze dne 10. 1. 2018, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017, srov. rovněž usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1210/2020 ze dne 4. 11. 2020, nebo sp. zn. 20 Cdo 467/2020 ze dne 29. 7. 2020*).

38. Z uvedených důvodů postupoval odvolací soud podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a usnesení soudu I. stupně změnil tak, že návrh povinné na zastavení exekuce zamítl. Tímto výrokem byly i odklizeny výroky pod body II. a III. o náhradě nákladů ve vztahu mezi účastníky a ve vztahu k soudnímu exekutorovi (*viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 4504/2018, ze dne 17. 1. 2019*).
39. O náhradě nákladů tohoto odvolacího řízení nebylo rozhodováno, neboť budou zohledněny exekutorem v příkazu k úhradě nákladů exekuce.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., *viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2020 sp. zn. 20 Cdo 3995/2019, nebo ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. 21 Cdo 2188/2021 a sp. zn. 20 Cdo 2019/2021, případně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2021 č. j. 20 Cdo 3495/2020, proti němuž ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 7. 7. 2021, sp. zn. ÚS 1040/2021*).

Praha 14. prosince 2021

JUDr. Blanka Kapitánová v. r.
předsedkyně senátu